

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6CdoR/14/2025
Identifikačné číslo spisu:	4121213612
Dátum vydania rozhodnutia:	25.09.2025
Meno a priezvisko:	Mgr. Dušan Čimo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:4121213612.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu O. Š., narodeného XX. W. XXXX, E., G. XX, zastúpeného JUDr. Dominikou Lidayovou Bašaryovou, advokátkou, Ružomberok, Riadok 1962/7, IČO: 53 468 911, proti žalovaným 1/ U. O. Š., narodenému XX. L. XXXX, 2/ W. Š., narodenému X. F. XXXX a 3/ K. Š., narodenej XX. A. XXXX, všetkým E., G. XX a zastúpeným splnomocnenkyňou Advokátska kancelária JUDr. René Hudzovič, s.r.o., Nitra, Štefánikova tr. 49, IČO: 36 860 697, v mene ktorej koná advokát JUDr. René Hudzovič, o zapretie otcovstva, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 7Pc/36/2021, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre zo 4. mája 2023 sp. zn. 8CoP/27/2022, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Nitre zo 4. mája 2023 sp. zn. 8CoP/27/2022 v znení rozsudku rovnakého súdu z 1. júna 2023 sp. zn. 8CoP/27/2022 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Rozsudkom z 20. septembra 2022 č. k. 7Pc/36/2021-171 Okresný súd Nitra (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) I. žalobu žalobcu o zapretie otcovstva k jeho dvom plnoletým synom (žalovaným 1/ a 2/) zamietol; II. žalovaným (všetkým) priznal nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi v rozsahu 100 % s tým, že o výške náhrady rozhodne súd samostatným uznesením a III. znalecovi (v záhlaví rozsudku ani v jeho príslušnom čiastkovom výroku neoznačenému) priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania (znalečné) tiež v rozsahu 100 % (i tu s tým, že o výške náhrady rozhodne súd samostatným uznesením).

2. Právne takéto svoje rozhodnutie odôvodnil (pokiaľ šlo o vec samu) ustanoveniami § 105, § 107, § 108 ods. 3 a § 55 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „CMP“) a § 82 ods. 1, § 85 ods. 1 a § 86 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov (i tohto v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „ZoR“); vecne potom záverom o preukázaní na základe vykonaného dokazovania predovšetkým znaleckým posudkom a výsluchom znalca na pojednávaní, že žalobca je otcom žalovaných 1/ a 2/. Znalec totiž na pojednávaní uviedol (o. i.), že otcovstvo je určené na 100 % a to s poukazom na špecifickú alelu, ktorú má samotný žalobca. Námietky ohľadne manipulácie so znaleckým posudkom na

súde znalec vyvrátil, keď stotožnil výsledky znaleckého posudku založeného v spise so znaleckým posudkom ním vypracovaným. To platilo i u námietok týkajúcich sa veľkosti tabuliek č. 1 a 2 v znaleckom posudku, keď znalec uviedol, že program vygeneruje tabuľku, ktorá je v určitom formáte a aby túto tabuľku a údaje v nej nemusel prepisovať ručne, len ju prekopíruje do wordového súboru, v ktorom vypracúva znalecký posudok a veľkosť tabuliek pri oboch deťoch sa môže líšiť, keď sa zrovnajú, nakoľko veľkosť tabuľky závisí len od toho, ako myšou túto tabuľku „natiahne“ na stranu. Rovnako z uvedeného dôvodu za nedôvodnú považoval tiež námietku ohľadne iného fontu písma tabuľky a zvyšného textu znaleckého posudku, ktorá rozdielnosť je daná práve tým, že tabuľka je vypracovaná iným softwarom a písmo má iný font. Okresný súd tak mal za to, že žalobcom vznesené námietky nemôžu vzbudzovať pochybnosti o pravosti znaleckého posudku, o správnosti postupu znalca pri jeho vypracovaní a (do tretice) ani o tom, že žalobca by (ne)bol otcom žalovaných 1/ a 2/. Preto tiež zamietol návrh na doplnenie dokazovania vypracovaním druhého (kontrolného) znaleckého posudku a nakoľko žalobca neosvedčil, že by nebol otcom detí, jeho žalobe nešlo vyhovieť.

3. Krajský súd v Nitre (ďalej tiež len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) rozsudkom zo 4. mája 2023 sp. zn. 8CoP/27/2022 na odvolanie žalobcu rozsudok súdu prvej inštancie vo veci samej a v časti trov konania účastníkov (vo výrokoch I. a II.) podľa § 387 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších zmien a doplnení (ďalej tiež len „CSP“) potvrdil ako vecne správny (aj keď primárne z iných právnych dôvodov, ako uviedol súd prvej inštancie) a v časti trov konania štátu (znaleckého), t. j. výrok III. rozsudku súdu prvej inštancie zmenil tak, že štát má voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania z titulu nevyplateného znaleckého v rozsahu 100 %, o výške ktorej rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením. V odôvodnení takéhoto svojho rozsudku uviedol, že v danej veci sú žalovaní 1/ aj 2/ narodení za účinnosti zákona o rodine č. 94/1963 Zb., avšak podľa nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky z 20. apríla 2011 sp. zn. PL. ÚS 1/2010 (zverejneného pod č. 290/2011 Z. z., ďalej tiež „označený nález“ a „ústavný súd“ alebo „ÚS SR“) nový zákon o rodine č. 36/2005 Z. z. platný od 1. apríla 2005 (ZoR - poznámka Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ďalej tiež len „najvyšší súd“ alebo „dovolený súd“) v zmysle jeho prechodného ustanovenia § 114 platí aj pre návrhy na zapretie otcovstva podané po takomto dni. Konštatoval, že od 1. apríla 2005 do 8. septembra 2011 platilo (staré) znenie § 86 ods. 1 ZoR upravujúce objektívnu lehotu na zapretie otcovstva v dĺžke 3 rokov odo dňa, keď sa manžel dozvie, že sa jeho manželke narodilo dieťa. Žalobca sa o narodení žalovaných 1/ a 2/ dozvedel prakticky okamžite, teda trojročná lehota na zapretie mu uplynula (podľa takéhoto ustanovenia) ešte pred podaním žaloby. V období od 8. septembra 2011 do 31. decembra 2015 ZoR (v § 86) neobsahoval úpravu možnosti podania návrhu na zapretie otcovstva a 1. januára 2016 začalo platiť nové znenie § 86 ods. 1 ZoR, ktoré upravilo počiatok plynutia lehoty 3 rokov na zapretie otcovstva na súde otcom tak, že ho naviazalo (zmenou charakteru lehoty zo subjektívnej namiesto dovtedajšej objektívnej) na skutočnosť, kedy sa otec dozvedel o skutočnostiach dôvodne spochybňujúcich, že je otcom dieťaťa. Rovnakým dňom začalo platiť (popri § 114 k pôvodnému zneniu zákona) aj nové prechodné ustanovenie § 119b k jeho novelizácii, ktoré v odsekoch 1 a 2 riešilo prípady zapretia otcovstva. Účelom nového znenia § 86 ods. 1 ZoR bolo obnoviť možnosť otcov (v období od 8. marca 2012 do 31. decembra 2015 neexistujúcu, resp. pre chýbajúcu právnu úpravu spornú) zapierať otcovstvo už podľa nového znenia zákona aj s novým spôsobom určenia počítania lehoty pre zapretie otcovstva, avšak len vtedy, ak im do zverejnenia označeného nálezu ústavného súdu lehota podľa starého znenia § 86 ods. 1 ZoR neuplynula. V ustanovení § 119b ods. 1 ZoR je uvedené, že musí ísť o deti narodené po 7. septembri 2008 (3 roky pred označeným nálezom ÚS SR publikovaným 8. septembra 2011), lebo u všetkých detí narodených predtým (skôr) už lehota zapretia uplynula (zanikla) podľa starého znenia § 86 ods. 1 ZoR, teda § 119b nemal úmysel dať (nedal) ďalšiu (podľa tretej právnej úpravy od narodenia žalovaných 1/ a 2/ a takto už tretiu) šancu zapierať otcovstvo podľa znenia zákona od 1. januára 2016 aj pre deti narodené pred 7. septembrom 2018 (správne „2008“), pre ktoré do označeného nálezu ÚS SR platilo staré ustanovenie § 86 ods. 1 ZoR (keď účinky nálezu platia do budúcnosti). Mal za to, že nemožno neprihliadnuť na prvý odsek § 119b, ktorý to rieši ako osobitné prechodné ustanovenie k tejto zmene a druhý odsek rovnakého ustanovenia je len pre riešenie prípadu, ak už žaloba podaná bola, avšak aj vtedy podmienky odseku 1 pre deň narodenia dieťaťa až po 7. septembri 2008 platia, teda podmienka dátumu narodenia dieťaťa po 7. septembri 2008 platí ako všeobecná pre všetky prípady aplikácie novej právnej úpravy od 1. januára 2016 (nového znenia § 86

ods. 1), teda aj pre prípady dozvedenia sa (o skutočnostiach spochybňujúcich otcovstvo) po 1. januári 2016. Žalobcovi z prejednávanej veci teda nárok na zapretie otcovstva zanikol jednak podľa starého zákona o rodine č. 94/1963 Zb. a tiež podľa nového zákona o rodine (v znení do jeho novelizácie účinný od 1. januára 2016) dňom 1. apríla 2008 (3 roky od účinnosti tohto zákona) a podľa nového znenia § 86 ods. 1 ZoR platného od 1. januára 2016 vznikol nárok výlučne už len pre prípad vymedzený v § 119b ods. 1, t. j. s časovým obmedzením (pre prípad detí narodených po 7. septembri 2008) a novú právnu úpravu tak nebolo možné použiť v tom prípade, ak nároky podľa predchádzajúcej právnej úpravy už zanikli (za aký bolo treba podľa argumentácie odvolacieho súdu považovať aj ten v prejednávanej veci).

4. Doplniacim rozsudkom z 1. júna 2023 sp. zn. 8CoP/27/2022 potom odvolací súd doplnil výrok rozsudku sp. zn. 8CoP/27/2022 (č. k. 8CoP/27/2022 - 510) zo 4. mája 2023 o chýbajúci výrok, podľa ktorého žalovaným priznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %, o výške ktorého nároku rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením.

5. Proti takémuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z § 420 písm. f) aj § 421 ods. 1 písm. b) CSP. K vadám tzv. zmätočnosti uviedol, že odvolací súd sa nevysporiadal s jeho viacerými námietkami, súvisiacimi so znaleckým posudkom ustanoveného znalca. Namietal, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozsudku neposkytol relevantnú odpoveď k nesprávnemu uvedeniu (v znaleckom posudku) hodnoty pravdepodobnosti otcovstva $W = 100 \%$, k pochybnostiam o jeho doručení na okresný súd, k nemožnosti nahliadnuť do štvrtého vyhotovenia znaleckého posudku určeného pre potreby znalca na pojednávaní i k nevykonaniu druhého znaleckého posudku. Výloženie si odvolacím súdom prechodných ustanovení k zmenám ZoR účinným od 1. januára 2016 odlišne podľa neho porušilo právo na predvídateľnosť súdnych rozhodnutí. Doplnil, že pokračovanie jeho právneho otcovstva v rozpore s biologickou realitou by predstavovalo výrazný zásah do jeho práv (napr. aj s ohľadom na jeho možnosti usporiadania majetku pre prípad smrti a podobne). K namietanému nesprávnemu právnemu posúdeniu veci uviedol, že za nesprávny považuje výklad ustanovení § 114 a § 86 ods. 1 ZoR v znení od 1. apríla 2005 do 31. decembra 2015 aj ustanovení § 119b ods. 1 a 2 tohto zákona. Výklad, podľa ktorého návrh na zapretie otcovstva podľa právnej úpravy účinný od 1. januára 2016 je možné podať iba vo vzťahu k deťom narodeným po 7. septembri 2008, považoval za nesprávny. Zastával názor, že ustanovenie § 114 ZoR predstavuje uplatnenie inštitútu tzv. nepravej retroaktivity, v zmysle ktorej sa vznik právnych vzťahov a nároky z nich vyplývajúce posudzujú podľa právnych predpisov platných a účinných v čase ich vzniku, avšak ostatné aspekty týchto vzťahov, napr. ich výkon či trvanie, sa posudzujú podľa ustanovení novej právnej úpravy, teda aj podľa súčasnej právnej úpravy zapretia otcovstva.

6. On (žalobca, odvolateľ aj dovolateľ) sa skutočnosti dôvodne spochybňujúce, že je otcom synov, dozvedel až v roku 2021 a kroky smerujúce k uplatneniu svojich zákonných práv začal uskutočňovať bezprostredne po zistení takýchto skutočností. Aj z tohto dôvodu je vylúčená aplikácia § 119b ods. 1 a 2 ZoR, keďže uvedené ustanovenia sa aplikujú na prípady, kedy sa manžel alebo opatrovník o skutočnostiach dôvodne spochybňujúcich, že je otcom, dozvedel do 31. decembra 2015. Zdôraznil, že § 86 ods. 1 ZoR v znení, ktoré predchádzalo súčasnej právnej úprave nie je v zmysle označeného nálezu ÚS SR v súlade s čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 Dohovoru (o ochrane ľudských práv a základných slobôd, uverejneného v prílohe oznámenia Federálneho ministerstva zahraničných vecí ČSFR č. 209/1992 Zb. - opäť pozn. najvyššieho súdu). Prijatie interpretácie odvolacieho súdu by tak bolo nielen chybné, ale aj v rozpore s ústavnými právami dovolateľa, ktorý v tejto súvislosti odkázal aj na rozsudky Krajského súdu v Bratislave z 21. augusta 2018 sp. zn. 8Co/143/2018 a z 25. januára 2018 sp. zn. 10Co/203/2017. Navrhol tiež odklad právoplatnosti a vykonateľnosti napadnutých rozsudkov (z dôvodu prebiehajúceho konania o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva dôvodiac, že skutočnosť, či sa mu podarí preukázať, že nie je otcom synov, bude mať významný vplyv na uplatnenie zásad vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov a tým aj na výsledok predmetného súdneho konania) a napokon navrhol (vo veci samej) zrušenie oboch rozsudkov odvolacieho súdu a vrátenie mu veci na ďalšie konanie.

7. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) v čase prvého vedenia ním tejto veci pod sp. zn.

6CdoR/1/2024 bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou CSP) dospel k záveru, že včasné dovolanie naň oprávneného a riadne zastúpeného dovolateľa nie je v časti namietajúcej tzv. zmätočnosť [§ 420 písm. f) CSP] prípustné a hoci toto v časti namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci [§ 421 ods. 1 písm. b) CSP] prípustným naopak je, dovolanie v tomto prípade nie je dôvodným (vecne opodstatneným). Dovolanie žalobcu preto rozsudkom z 28. novembra 2024 sp. zn. 6CdoR/1/2024 (ďalej len „rozsudok o dovolaní“) zamietol a rozhodol o povinnosti žalobcu zaplatiť žalovaným náhradu trov dovolacieho konania vo výške určenej súdom prvej inštancie.

8. Najvyšší súd sa v rozsudku o dovolaní s poukazom na znenie § 119b ods. 1, § 114 a § 86 ods. 1 ZoR v znení účinnom od 1. januára 2016 stotožnil s právnymi závermi odvolacieho súdu aj jeho argumentáciou a konštatoval, že osobitná úprava v prechodnom ustanovení § 119b ods. 1 a 2 ZoR (v znení zákona č. 175/2015 Z. z.) viažúca sa k náprave stavu vzniknutého výpadkom zo zákona skoršieho znenia jeho ustanovenia § 86 ods. 1 (v dôsledku zásahu ústavného súdu a neskoršej nečinnosti zákonodarcu) vylučuje použitie úpravy zo znenia § 86 ods. 1 ZoR v znení účinnom od 1. januára 2016 za pomoci všeobecného prechodného ustanovenia § 114 ZoR aj na tie prípady, ktoré zákonodarca v osobitnom prechodnom ustanovení k novelizácii zákona výslovne neuviedol. Podľa najvyššieho súdu ak nedôjde k naplneniu všetkých znakov uvedených v osobitnom prechodnom ustanovení prijatom na taký účel (vrátane času narodenia dieťaťa), manžel matky právo zaprieť otcovstvo v lehote podľa § 86 ods. 1 ZoR v znení účinnom od 1. januára 2016 nemá.

9. Proti rozsudku o dovolaní podal žalobca ústavnú sťažnosť, ktorú ústavný súd uznesením z 30. apríla 2024 č. k. IV. ÚS 224/2025-13 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnení (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie v časti, v ktorej sa žalobca ako sťažovateľ domáhal vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 zákona č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších ústavných zákonov (ďalej len „Ústava“), podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (uvedenej ústavným zákonom č. 23/1991 Zb., ďalej len „Listina“) a práv podľa čl. 6 ods. 1, čl. 8 a čl. 14 Dohovoru rozsudkom najvyššieho súdu. Nálezom z 27. júna 2025 č. k. IV. ÚS 224/2025-28 potom ústavný súd rozhodol (o. i.), že rozsudkom o dovolaní bolo porušené základné právo žalobcu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy a čl. 36 ods. 1 Listiny a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru a podľa čl. 127 ods. 2 Ústavy preto rozsudok napadnutý ústavnou sťažnosťou zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

10. Ústavný súd podľa odôvodnenia jeho nálezu mal za to, že § 119b ods. 1 ZoR nemožno v okolnostiach danej veci interpretovať spôsobom, ako to naznačil najvyšší súd, pretože podmienky jeho aplikácie (hypotéza) sa týkajú výlučne konaní o zapretí otcovstva k deťom narodeným po 7. septembri 2008 (čo nie je prípad žalobcu). Ďalej uviedol, že ratio legis tohto prechodného ustanovenia je orientované na nápravu tých situácií, ktoré v dôsledku právneho vaku po jeho derogačnom náleze sp. zn. PL. ÚS 1/2010, a nie nevýznamného obdobia mimo akejkoľvek právnej regulácie (od vyhlásenia nálezu až do prijatia zákona č. 175/2015 Z. z.), boli vyňaté spod aplikačných dopadov § 86 ods. 1 ZoR v znení účinnom od 1. januára 2016. Formuloval tak čiastkový záver, podľa ktorého sporné prechodné ustanovenie nie je osobitnou normou vylučujúcou aplikáciu všeobecného pravidla regulujúceho vzájomný stret pravidiel vyplývajúcich zo starej a novej právnej úpravy (právne vzťahy vzniknuté pred účinnosťou novej právnej úpravy sa od okamihu účinnosti riadia podľa tejto novej právnej úpravy, pričom vznik týchto právnych vzťahov ako aj práva a povinnosti z nich už vzniknuté sa spravujú podľa doterajších predpisov), ale jeho účelom je aplikácie pokryť aj tie situácie, ktoré by boli spod pôsobnosti § 86 ods. 1 ZoR v znení účinnom od 1. januára 2016 v rámci štandardného intertemporálneho modelu opomenuté. Aj s ohľadom na povahu práva na zapretie otcovstva, ku ktorej sa už ústavný súd vyjadril v minulosti - práve v označenom náleze sp. zn. PL. ÚS 1/2010, keď konštatoval, že nejde o právo hmotnoprávnej povahy, ktoré by bolo možné zahrnúť do „práv vzniknutých“ zo základného rodinnoprávneho vzťahu (otec - dieťa), ale ide o právo v podobe žalobného práva, tak ústavný súd uzavrel, že zastáva názor, podľa ktorého vo veci žalobcu nič nebráni aplikácii právnej normy vyplývajúcej z ustanovenia § 86 ods. 1 ZoR ako normy procesnej, a to v znení účinnom v čase rozhodovania všeobecného súdu, čo zodpovedá právnemu názoru vyjadrenému i v náleze ÚS SR sp. zn.

PL. ÚS 1/2010. Žalobcovi teda nová právna úprava ZoR svedčí a splňa z hľadiska lehoty na podanie návrhu jej kritéria. Vo všeobecnosti potom platí, že v prípade detí narodených manželke pred 8. septembrom 2008 sa pri podaní žaloby o zapretie otcovstva po 31. decembri 2015 posúdi lehota na podanie takej žaloby podľa ZoR v znení účinnom od 1. januára 2016 (§ 86 ods. 1 tohto zákona), avšak bez garancie zachovania dotknutej lehoty, resp. jej zachovania v plnom rozsahu tak, ako je uvedená garancia v označenom prechodnom ustanovení pre prípad detí narodených po 7. septembri 2008.

11. Najvyšší súd po zrušení rozsudku o dovolaní ústavným súdom a vrátení mu veci na ďalšie konanie preto vec opätovne prejednal, súc pritom viazaný právnym názorom ústavného súdu vyjadreným v jeho kasačnom náleze.

12. Na konanie vo veciach určenia (t. j. aj zapretia) rodičovstva sa vzťahuje CMP [tu porovnaj najmä §§ 104 až 110 a osobitne § 105 písm. c) takéhoto zákona]. Podľa jeho § 2 ods. 1 sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak. Pretože doplnková úprava v CMP v prípadoch druhovo totožných s tým v prejednávanej veci vo vzťahu k dovolaciemu konaniu (§§ 76 až 77a) inak neustanovuje, dovolací súd v konaní o dovolaní žalobcu (otca domáhajúceho sa zapretia otcovstva) ďalej postupoval podľa úpravy v CSP.

13. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie napadnúť (úspešne) dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

14. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, a/alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

16. Podľa § 431 ods. 1 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení a podľa odseku 2 rovnakého ustanovenia dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

17. Podľa § 432 ods. 1 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci a podľa odseku 2 ustanovenia dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

18. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je procesnou povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní spôsobom zodpovedajúcim zákonu, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 CSP alebo § 432 CSP).

19. Žalobca vyvodzujúci prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP v dovolaní namietal nesprávny procesný postup takej intenzity, že bolo porušené jeho právo na spravodlivý proces jednak pre nedostatočné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu (jeho nepreskúmateľnosť) s poukazom na znalecký posudok, ktorý podľa jeho názoru predstavoval v konaní najpodstatnejší dôkazný prostriedok, okrem toho potom tiež nevykonanie druhého znaleckého posudku, ktorý by bol spôsobilý priniesť ďalšie relevantné skutkové zistenia a ktorého nevykonanie súdom nebolo taktiež dostatočne a presvedčivo odôvodnené. Žalobca mal tiež za to, že odvolací súd postupoval nesprávne aj v súvislosti s určením ustanovení právnej úpravy rozhodujúcich pre ustálenie rozhodného práva pre rozhodnutie vo veci, čím došlo k porušeniu práva žalobcu na predvídateľnosť súdnych rozhodnutí.

20. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces treba rozumieť (vo všeobecnosti) taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

21. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (tu porovnaj I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013 či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018 - bod 26. alebo 5Cdo/57/2019 - body 9. a 10.) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, resp. aj rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

22. Najvyšší súd v rámci opätovného prejednania veci a preskúmania napadnutého rozsudku odvolacieho súdu v intenciách záverov ústavného súdu nemal inú možnosť, než konštatovať, že odvolací súd vo svojom rozsudku napadnutom dovolaním (v rozsudku zo 4. mája 2023 sp. zn. 8CoP/27/2022 doplnenom ďalším rozsudkom z 1. júna 2023 rovnakej spisovej značky), interpretoval prechodné ustanovenie § 119b ZoR a nárok žalobcu na zapretie otcovstva podľa starého zákona o rodine č. 94/1963 Zb. a tiež nového ZoR (aj s ohľadom na jeho novelizáciu účinnú od 1. januára 2016) v rozpore s právnym názorom ÚS SR vyjadreným v jeho náleze z 27. júna 2025 a jeho interpretácia právnej úpravy rozhodnej i pre posúdenie tejto konkrétnej veci a z nej plynúce jej právne posúdenie boli zásadne nesprávne. Ak ústavný súd v náleze uzavrel, že prechodné ustanovenie, o ktorom je reč, neovplyvňuje (rozumej nemá dopad na) rozhodovanie v posudzovanej veci, pretože sa týka (len) konania o zapretí otcovstva k deťom narodeným po 7. septembri 2008 (čo však nie je prípad žalobcu), založenie odvolacím súdom jeho rozsudku na právnom posúdení veci vychádzajúcom z takej interpretácie právnej úpravy, ktorú ústavný súd odmietol, v spojitosti s nevyporiadaním sa ním s argumentáciou súdu prvej inštancie (založenou nie na márnom uplynutí lehoty na podanie žaloby o zapretie otcovstva, ale na praktickom dokázaní otcovstva žalobcu) spôsobilo porušenie práva žalobcu na súdnu ochranu a jeho práva na spravodlivé súdne konanie.

23. Dovolanie za takejto situácie bolo treba považovať nielen za procesne prípustné [§ 420 písm. f) CSP], ale tiež za dôvodné (§ 431 CSP), lebo v ňom bolo opodstatnené namietané, že odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

24. Dovolací súd inak v súvislosti s námietkami týkajúcimi sa znaleckého posudku a ďalšími dôkazmi (predloženými aj v priebehu dovolacieho konania) považuje za potrebné opätovne uviesť, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení už len z toho dôvodu, že nie je (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože nemá možnosť (v dovolacom konaní) vykonávať dokazovanie [v tejto súvislosti porovnaj najmä ustanovenie § 442 CSP, podľa ktorého dovolací súd je viazaný skutkovým (v mimosporových konaniach rozumej skutočným) stavom tak, ako ho zistil odvolací súd]. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté niektorým zo závažných deficitov v dokazovaní a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a/alebo prijaté v zrejmom omyle popierajúcom zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak dovolací súd takúto vadu v posudzovanom prípade nezistil.

25. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami zrušil iba rozsudok odvolacieho súdu (majúc za to, že náprava zrušením len jeho je v tomto prípade aj v záujme obnovenia stavu rešpektovania procesných práv strán sporu postačujúca a s prihliadnutím k okolnostiam prípadu v prejednávanej veci najviac aj v súlade so zásadami urobenými súčasťou čl. 17 Základných princípov CSP) a to ako celok [pre závislosť iných než vecných rozhodnutí doň pojatých na výslovne napadnutom rozhodnutí vo veci samej aj bez ich výslovného napadnutia podľa § 439 písm. a) CSP] a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

26. Odvolací súd vo veci opätovne rozhodne v súlade s právnym názorom ústavného súdu obsiahnutom v jeho náleze sp. zn. IV. ÚS 224/2025-28 z 27. júna 2025 a svoje rozhodnutie riadne odôvodní. V novom rozhodnutí rozhodne odvolací súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

27. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.